

Kiek! d'n waarnemingenrubriek

De onderstaande berichtjes zijn dit jaar via ZWEEFmail binnen gekomen, de leukste zijn er tussenuit gehaald en staan hieronder vermeld. Al deze berichten staan ook op internet bij mij op m'n site.

Volgend jaar gaan we voor meer...

Groeten,

Bastiaan

8 mei, ZWEEFIES IN DE DUINEN door KD Dijkstra

Gerben Achterkamp en KD Dijkstra vingen een vrouwtje van *Sphegina clunipes* in de Pan van Persijn. Dit is een bos aan de binnenduinrand tussen Katwijk en Wassenaar. Het betreft de meest westelijke, meest kustelijke waarneming in Nederland ooit. Het vrouwtje vloog in schaduwrijke loofbos, tussen lage kruiden met soorten als *Melanostoma scalare*, *Platycheirus albimanus* en *Baccha elongata*. Ik hoorde dat Willem Renema de soort ook onlangs vond in Leiden. Het is de oppassen geblazen voor deze soort (in twee zinnen)!

9 mei, AMSTERDAMSE BOS door Menno Reemer

Eristalis pratorum, *Brachyopa insensilis*, *Epistrophe melanostoma*.

Een mannetje *Orthonevra intermedia* op 14 mei bij de Amstelveense Poel in het Amsterdamse Bos. Dit is een veengebiedje met veenpluis, echte koekoeksbloem enzo. In eerdere jaren heb ik deze soort hier nooit gevangen.

9 mei, ZWEEFJES IN DE WEERRIBBEN door KD Dijkstra

9 mei vonden KD Dijkstra en Kees Goudsmits tussen het libellenvuurwerk in de Weerribben (info whydah@wxs.nl) nog tijd voor wat zweefjes. Hier zagen we wat leuke specialiteiten en zetten nog wat aardige nieuwe stippen, o.a. *Paragus haemorrhous*, *Lejogaster splendida*, *Eristalis anthophorina* en *E. picea*.

8-9 mei door Bastiaan Wakkie

In het weekend van 8 en 9 mei heb ik zeer veel *Pipiza's* gevangen: Op 8 mei in Amsterdam 9 exx. en op 9 mei in het Eyserbos 8 stuks. Ik had nog nooit eerder zoveel *Pipiza's* in twee dagen gevangen, De soorten moeten nog op genitaliën worden gecontroleerd maar mijn vermoeden is dat er zeer veel (1/2 tot 2/3) *P. festiva* is en mogelijk *P. luteitarsis*. Hebben meer mensen in dit weekend veel *Pipiza's* gevangen???

15 mei In Emmen *Parasyrphus annulatus* in aantal (ongeveer 5 ex.) gevangen.

In Den Haag (Haagse Bos) ving ik tweede helft van mei *Criorhina berberina* o.a. de variatie *oxyacanthae*, *Brachypalpoides lentus*, *Ferdinandea cuprea* en een *Didea*. Ook nog een *Xanthogramma pedissequum* in Buitenverdert (Amsterdam). Deze soort is inmiddels een redelijk gewone verschijning in Amsterdam.

12-16 mei, KADERKAMP ZP door Wouter van Steenis

Het kaderkampje van het ZP samen met de NJN was net ten oosten van Breda. We hebben hier goede zaken gedaan voor het karteringsproject. In totaal zijn ongeveer 80 soorten gevangen, merendeels in hokken waar heel weinig van bekend was.

Het vinden van goede vangplekken viel niet mee. Er bloeide weinig. De vogelkers was net uitgebloeid, vlier, zevenblad en Amerikaanse vogelkers stonden vol in knop. De eerste braambloempjes gingen schuchter open. De brem bloeide goed, maar was weinig aanwezig. De meeste vangsten zijn dan ook gedaan op boterbloem en fluitekruid. De meeste soorten zijn gevangen langs bosranden en op open bospaden. In het open veld was over het algemeen teveel wind.

Veel gevangen zijn, naast de heel gewone soorten, *Chrysotoxum cautum*, *Brachypalpoides lentus*, *Chalcosyrphus nemorum*, *Parasyrphus annulatus*.

Bijzondere waarnemingen zijn *Chrysogaster virescens* en *Criorhina pachymera* (een vrouwtje in het Liesbos, dat helaas niet gevangen kon worden waardoor slechts twee aanwezigen het diertje hebben gezien).

Overige leuke vangsten: *Cheilosia illustrata*, *Temnostoma bombylans*, *Leucozona lucorum*, *Melangyna umbellatarum*, *Didea annulipes*, *Platycheirus europaeus*, *Sphegina clunipes*, *Xylota abiens* en *Brachypalpus laphriformis*.

Op het kampje werden ook de eerste *Eristalis tenax*, *Scaeva selenitica* en *Episyrphus balteatus* van de nieuwe generatie aangetroffen. Ook *Volucella bombylans* en *V. pellucens* waren aanwezig. Vooral nog schitterde *Eupeodes corollae* door afwezigheid.

10-20 mei door KD Dijkstra

De omgeving van Leiden heeft recent een aantal aardige vondsten opgeleverd: *Xanthogramma pedissequum* (een man, nabij de barakken van Oegstgeest), *Melangyna umbellatarum* (enkele), *Pipiza luteitarsis* (Heempark Leiden) *Ferdinandea cuprea* (een vrij regelmatige soort op het barakkenterrein), *Brachyopa pilosa* (op een stapel stammetjes in Endegeest), *Brachyopa insensilis* (al langere tijd algemeen bij een bloedende paardekastanje in de Leidsche Hout. Deze werd gevonden door Roy van Grusven. Hier is ook *B. bicolor* gevangen.) *Neoascia obliqua* (Heempark) en *Criorhina berberina* (Poelgeest/Leidsche Hout, beide kleurvormen)

14-16 mei, ZWEEFJES UIT NIJMEGEN door KD Dijkstra

Van 14-16 mei heb ik rondgehangen in de omgeving van Nijmegen. De interessantste vondst was *Anasimyia contracta*, zowel in een kwelmoerasje tussen Berg & Dal en Groesbeek als in De Bruuk. Met name in de eerste situatie was veel lisdodde aanwezig. Verder *Sphegina clunipes* en *S. elegans* in het Filosofendal en *Neoascia interrupta* in de Ooijpolder. De aardigste soorten in De Bruuk waren *Pyrophaena rosarum* en *Brachypalpus laphriformis*.

23 mei, GOED ORTHONEVRA INTERMEDIA-JAAR door Wouter van Steenis

Dit voorjaar lijkt goed te zijn voor *Orthonevra*'s. Net als Menno heb ik afgelopen weekend (23 mei) *O. intermedia* gevangen. In de Westbroeker Zodden, net boven Utrecht, was een tiental ex. aanwezig. De eerste vloog tussen de boterbloemen en echte dagkoekoeksbloemen bij een bosrandje. De overige vlogen massaal op gele lis in een smalle open strook tussen de broekbossen. De *Orthonevra*'s foerageerden uitgebreid op de lis. Ook waren de mn op de uitkijk op de lip van de bloemen. Op en rond de bloemen heb ik ook een drietal copulaties waargenomen (in touwtrekhouding). Hopelijk zijn de dia's mooi geworden.

23 mei, PARHELOPHILUS CONSIMILIS BIJ UTRECHT door Wouter van Steenis

Op 23 mei vlogen ook enkele *Parhelophilus consimilis* op de gele lis in de Westbroeker Zodden. Opmerkelijk was dat ze tussen de algemenere *P. frutetorum* vlogen en er geen enkele *P. versicolor* te vangen was. Een vraag die bij mij op komt: is *P. consimilis* gebonden aan gele lis?

RARITEITEN VAN DE VELUWE door Theo Zeegers

Van Bob van Aartsen zag ik een aantal aparte zweefjes, dit voorjaar gevangen op de Veluwe (vnl. Nunspeet).

Om te beginnen een *Criorhina floccosa* met een band van zwarte beharing over het achterlijf. Het is echt een *floccosa* (tevens noordelijkste vangst ooit). Kennelijk komt ook bij *floccosa* naast de oranje vorm ('*oxyacanthae*') een donkerder vorm ('*berberina*') voor. Maar in de literatuur vond ik hier geen melding van.

Ook van de Veluwe twee mannetjes *Parasyrphus macularis* (zie eerdere berichten van de Lonnekerberg) en twee mannetjes *Syrphus nitidifrons*. Laatste waren in eerste instantie lastig te herkennen, want beide hadden een aanzet tot zwarte middenstreep over het gezicht. Bij één ex. reikte deze zelfs tot over de middenknobbel. De kleur van de kop is verder toch zeer karakteristiek: erg geel met een pikzwarte scherpafgetekende mondbies (als *Epistrophe melanostoma*). Verder hebben de buikplaatjes rechthoekige donkere vlekken over vrijwel de gehele lengte (maar dit was bij één vers beest nog niet goed uitgekleurd, om het lastig te maken). *S. nitidifrons* dus niet alleen op het gele gezicht meer determineren, lijkt me.

ECOLOGISCHE GEGEVENS: ANASIMYIA door Vincent Kalkman

Eén van de doelstellingen van het zweefvliegenproject is het verzamelen van ecologische informatie over de Nederlandse zweefvliegsoorten. De meeste informatie over ecologie en het gedrag van zweefvliegen is niet met gericht onderzoek te verzamelen. Vaak ben je geheel afhankelijk van losse waarnemingen. Gedrag zoals eiafzet kom je in het veld alleen toevallig tegen en het is lastig om het gericht op te zoeken. Gedragswaarnemingen of losse ideeën over biotoopkeuze worden vaak niet gepubliceerd omdat ze net niet de moeite waard lijken.¹ Het lijkt mij goed om dit soort ‘verloren’ kennis via het e-mail-netwerk boven water te krijgen. Het idee is dat mensen biotoopideeën of gedragswaarnemingen op e-mail zetten waarop andere mensen dit idee/waarnemingen kunnen aanvullen of in de grond kunnen boren. Om een eerste aanzet tot discussie te geven heb ik hieronder enkele waarnemingen aan *Anasimyia*’s opgeschreven. Ik hoop dat dit andere waarnemers aanzet tot het opschrijven van hun ideeën omtrent debiotoopkeuze en gedrag van deze soorten.

1) Zo ook deze keer...

PS redactie: De boodschap is duidelijk: geef je email aan Bastiaan (bastiaaw@dds.nl) door, dan hoeft jij Vincents ideeën over de ecologie van *Anasimyia* de volgende keer niet te missen!

15 juli STADSPARKJE BIJ STATION GOES door Wouter van Steenis

Een vrouwtje *Volucella zonaria* en langs een vrij beschadwd bospad een mannetje *Neocnemodon brevidens*. Het dier zat even stil op bereklauwbladeren en brandnetelbladeren en vloog dan weer een stukje verder, ongeveer zoalsoogkopvliegen dat doen. Door de grootte en het toch wat meer stilhangen in de lucht was duidelijk dat het een zweefvlieg was. In de hand zie je direct dat het een leuke *Neocnemodon* is. Iets groter dan *N. vitripennis* en wat meer metalig glimmend. Controle van het zwarte wratje op het gele eerste lid van tars 1 bevestigde het vermoeden: *N. brevidens*. Deze soort is meer gevangen in vergelijkbare parken. Ook in de Flevopolder zijn grote aantallen gevangen in de jaren ‘70.

NOORDBERG door Wouter van Steenis en Menno van Zuijlen

Noordberg, vlak tegen de snelweg naar Heteren, op een ruderaal stukje met veel bereklauw: een fouragerend vrouwtje *Myolepta luteola*. De gele vleugelbasis valt direct op. Verder ziet ze er behoorlijk uit als een *Chrysogaster*, alleen iets boller. De vlekken op het achterlijf vallen niet op. De vleugels zitten hier over heen. De larf zit in rotholen van loofbomen (Rotheray, 1993). Op de Veluwe zal een flinke populatie zitten, waarvan maar zelden individuen worden waargenomen. Vooral langs de rand van de stuwwal heb je een wat grotere trefkans. Willem Renema meldde dat hij deze zomer op drie verschillende plaatsen *M. luteola* heeft gezien.

ZWEEFJES OP SCHIER door Wouter van Steenis

Van 30/7 tot 1/8 was ik op Schiermonnikoog. Ondanks de hoge temperaturen toch aardige soorten gezien. Op de bereklauwen in het bos zaten veel *Cheilosia impressa* en enkele vrouwtjes *Melangyna umbellatarum*. Op de kwelder vlogen veel *Helophilus trivittatus*, die elders veel minder talrijk waren dan *H. pendulus* en *H. hybridus*. Verder vlogen hier *Anasimyia transfuga*, *Sphaerophoria rueppelli* en *Platycheirus scambus*, *P. clypeatus* en *P. fulviventris*. Op de vochtige duinvalleities hebben we *P. occultus* en *Cheilosia mutabilis* gevangen. Al met al aardig, enkele nieuwe soorten voor Schier/dewaddeneilanden.